

**UNIVERZITET "DŽEMAL BIJEDIĆ"
MOSTAR**

FINALNI IZVJEŠTAJ

Komisije domaćih i međunarodnih stručnjaka
za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuke o
akreditaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru

Finalni izvještaj eksterne evaluacije Komisije domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuke o akreditaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru

Mostar, 26. april 2015. godine

Naziv visokoškolske ustanove: UNIVERZITET "DŽEMAL BIJEDIĆ" U MOSTARU

Adresa: Sjeverni logor, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

Sastav Komisije stručnjaka: dr. sc. Rejhana Dervišević, predstavnica akademske zajednice u Bosni i Hercegovini, predsjednica

dr. sc. Dejan Bokonjić, predstavnik akademske zajednice u Bosni i Hercegovini, član

dr. sc. Jasna Hivziefendić, predstavnica privrede i prakse, članica

dr. sc. Marinka Drobnić-Košorok, međunarodni stručnjak, Republika Slovenija, članica

Igor Bošnjak, student , član

Sekretar Komisije: dr. sc. Jasna Hivziefendić.

Posjeta Komisije je održana: 30. - 31. 3. 2015. godine

Finalni Izvještaj je sačinjen: 26. 04. 2015. godine

SADRŽAJ

1. UVODNE NAPOMENE	5
2. OSNOVNI PODACI O VISOKOŠKOLSKOJ USTANOVI	6
3. ZAKONSKI OKVIR ZA RAD KOMISIJE	7
3.1 KRITERIJI ZA AKREDITACIJU VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA.....	7
3.2 DONOŠENJE ODLUKE O ISPUNJENOSTI KRITERIJA.....	166
4. RAD KOMISIJE	17
4.1. SASTAV KOMISIJE.....	17
4.2. KRATAK PREGLED RADA KOMISIJE.....	17
4.3 IZVJEŠTAJ O SAMOEVALUACIJI	19
4.4. POSJETA KOMISIJE UNIVERZITETU "DŽEMAL BIJEDIĆ" U MOSTARU.....	20
5. ISPUNJENOST KRITERIJA ZA AKREDITACIJU VISOKOŠKOLSKE USTANOVE	23
Kriterij 1. Razvoj i strategija visokoškolske ustanove	23
Utvrđeno stanje	23
Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija.....	23
Preporuke	23
Kriterij 2. Upravljanje, unutrašnje osiguranje kvaliteta i kultura kvaliteta.....	25
Utvrđeno stanje	25
Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija.....	26
Preporuke	26
Kriterij 3. Procedure za osiguranje kvaliteta studijskih programa.....	27
Utvrđeno stanje	27
Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija.....	28
Preporuke	28
Kriterij 4. Procedure za ocjenjivanje studenata.....	28
Utvrđeno stanje	28
Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija.....	29

Preporuke	29
Kriterij 5. Ljudski resursi.....	29
Utvrđeno stanje	29
Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija.....	30
Preporuke	30
Kriterij 6. Kvalitet fizičkih resursa.....	31
Utvrđeno stanje	31
Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija.....	31
Preporuke	31
Kriterij 7. Informacioni sistemi.....	32
Utvrđeno stanje	32
Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija.....	32
Preporuke	32
Kriterij 8. Presentacija informacija za javnost.....	33
Utvrđeno stanje	33
Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija.....	34
Preporuke	34
Kriterij 9. Međunarodna saradnja.....	34
Utvrđeno stanje	34
Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija.....	35
Preporuke	35
Zaključak i mišljenje Komisije o ispunjenosti Kriterija za akreditaciju.....	36

1. UVODNE NAPOMENE

Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru je još 5.8.2011. godine nadležnom Ministarstvu podnio Zahtjev za akreditaciju institucije, u skladu sa odredbama Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini. Univerzitet nije dobio povratnu informaciju o tome u kojoj fazi se nalazio taj postupak.

Nakon usvajanja Zakona o visokom obrazovanju u Hercegovačko-neretvanskom kantonu i Pravilnika o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa na, Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru je ponovo započeo proces institucionalne akreditacije predavanjem Zahtjeva za akreditaciju, sa potrebnom pratećom dokumentacijom, nadležnom Ministarstvu odnosno Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona u julu mjesecu 2014. godine, nakon što je Senat Univerziteta "Džemal Bijedić" usvojio Izvještaj o samoevaluaciji (Odluka broj 101-1-728/14 od 11.7.2014. godine).

Nadležno kantonalno Ministarstvo je Agenciji za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine uputilo je zahtjev za formiranje Komisije domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuke o akreditaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru.

Proces eksterne evaluacije Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru započeo je od strane Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine je donošenjem Rješenja o imenovanju Komisije domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuke o akreditaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru (broj: 05-33-1-946-6-/14 od 3.2.2015. godine) odnosno donošenjem Rješenja o izmjeni rješenja o imenovanju Komisije domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuke o akreditaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, broj 05-33-1-946-9/14 od 3.3.2015. godine.

Postupak eksterne evaluacije je proveden u skladu sa Odlukom o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 100/11), Odlukom o kriterijima za akreditaciju visokoškolskih ustanova i studijskih programa ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 75/10 i 44/13) i Pravilnikom o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa u Hercegovačko-neretvanskom kantonu ("Narodne novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", broj 04/14).

Na prijedlog predsjednice Komisije, uz konsultacije sa kontakt osobom ispred Agencije i uz saglasnost svih ostalih članova Komisije za Sekretara Komisije imenovana je dr. sc. Jasna Hivziefić, članica Komisije iz reda predstavnika privrede i prakse.

Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju, čitanja dostavljenog Izvještaja o samoevaluaciji i prateće dokumentacije, Komisija je pripremila i izvršila posjetu Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru 30. i 31. 3. 2015. godine.

Na osnovu analize Izvještaja o samoevaluaciji, dokumenata prezentiranih tokom posjete, kao i neposrednog razgovora sa predstavnicima svih struktura Univerziteta, Komisija je pripremila Finalni izvještaj, analizirajući stepen ispunjenosti svih devet osnovnih kriterija, te dala završno mišljenje i preporuku o akreditaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru.

2. OSNOVNI PODACI O VISOKOŠKOLSKOJ USTANOVI

Naziv visokoškolske ustanove	Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru
Adresa	Univerzitetsko-sportsko-rekreacioni centar "Midhat Hujdur Hujka", Sjeverni logor bb, 88.104 Mostar
Kontakt telefoni i fax	Telefon: +387 (0)36 570 727 Fax: +387 (0)36 570 032
E-mail	univerzitet@unmo.ba
Web-adresa	www.unmo.ba
Odgovorna osoba	Prof. dr. sc. Sead Pašić, rektor Odluka o izboru rektora Univerziteta (broj 101-1-269/14 od 3.3.2014. godine)
Kontakti odgovorne osobe	Telefon: +387 (0)36 570 727 Fax: +387 (0)36 570 032 Mobitel: +387 (0)61 137 015 E-mail: sead.pasic@unmo.ba
Datum osnivanja	14.02.1977. godine
Registracija	Rekonstrukcija Rješenja registracije ustanove koja posluje pod firmom Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru sa supsidijarnom odgovornošću izvršena je 15. 11. 1996. godine na Višem sudu Mostar-Istok, br. UF/I-458/96, broj reg. ul. (MRB) 2-63. Ujedinjavanjem sudskog registra matični registarski broj mijenja se, te Univerzitet dobiva novi broj 2-228.
ID broj	227257850004
PDV broj	4227257850004
Kontakt osoba za posjetu	Alim Abazović, referent za osiguranje kvaliteta alim.abazovic@unmo.ba +387 36 576 727 +387 61 708 107

3. ZAKONSKI OKVIR ZA RAD KOMISIJE

Komisija domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuke o akreditaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru je radila u skladu sa dokumentima Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u Bosni i Hercegovini:

1. Odlukom o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 100/11), i
2. Odlukom o kriterijima za akreditaciju visokoškolskih ustanova i studijskih programa ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 75/10 i 44/13).

Pored navedenih dokumenata Komisija se u svom radu rukovodila i odredbama Pravilnika o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa u Hercegovačko-neretvanskom kantonu ("Narodne novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", broj 04/14).

3.1 KRITERIJI ZA AKREDITACIJU VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA

Kriterij 1. Razvoj i strategija visokoškolske ustanove

Indikator 1.1. Visokoškolska ustanova izrađuje strategiju u postupku javnog konsultovanja sa svim zainteresiranim stranama, formalno je usvaja i čini je javno dostupnom.

Smjernice:

- Da li je opisan način izrade i usvajanja strategije (ko je usvojio Strategiju? Koja su je tijela službeno razmatrala? Da li je naznačen web link zapisnika sa sastanka na kojem je Strategija usvojena?)?
- Da li je navedeno koji su vanjski akteri konsultovani? Da li je ocijenjen njihov doprinos izradi Strategije?
- Da li je naznačen web link na kojem je Strategija dostupna?
- Da li je naznačen web link na kojem se može pristupiti Statutu ili drugim aktima koja definiraju osnove strateškog planiranja?

Indikator 1.2. Strategijom visokoškolska ustanova utvrđuje svoju misiju i viziju, strateške ciljeve, te relevantne planove i aktivnosti za svaki strateški cilj.

Smjernice:

- Ima li visokoškolska ustanova misiju, viziju i strateške ciljeve?
- Kada je usvojena aktualna Strategija visokoškolske ustanove?

Indikator 1.3. Visokoškolska ustanova ima efikasan sistem i procedure za praćenje ispunjenja planova i realizaciju strateških ciljeva.

Smjernice:

- Da li su navedene procedure za provođenje Strategije (postoji li na instituciji odjel ili tijelo za strateško planiranje, ko evaluira ispunjenost ciljeva, kojom dinamikom i sl.)?
- Postoje li ranija iskustva s provođenjem strategije, koje mjere se poduzimaju za slučaj kašnjenja u realizaciji i sl.?
- Na koji način se po realizaciji utvrđuju novi ciljevi?

Kriterij 2. Upravljanje, unutrašnje osiguranje kvaliteta i kultura kvaliteta

Indikator 2.1. Visokoškolska ustanova ima efikasnu organizacijsku i upravljačku strukturu, koje su formalizirane pravnim aktima.

Smjernice:

- Da li je opisana organizacijska i upravljačka struktura, te procijenjena njihova efikasnost?
- Da li je organizacija šematski predstavljena?
- Da li su analizirane veze između pojedinih dijelova strukture (npr. katedre – odsjeka – fakulteta – univerziteta) i kakva je distribucija odgovornosti i sredstava?
- Da li je predstavljen način izbora rukovodnih tijela i organa (ZNV, Senat, dekan, prorektor, rektor, Upravni odbor i sl.), te da li je u skladu sa Statutom i drugim aktima koji to definišu?
- Da li je naveden web link na kojem se može pronaći Statut, šema organizacione i upravljačke strukture, osobe koje trenutno djeluju u ovim strukturama – s osnovnim CV podacima o njima?

Indikator 2.2. Visokoškolska ustanova promoviše kulturu kvaliteta, razvija sveobuhvatan i efikasan sistem za unutrašnje osiguranje kvaliteta u cilju poboljšanja nastave, naučno-istraživačkog rada, te procesa upravljanja i administracije.

Smjernice:

- Da li je opisan koncept osiguranja kvaliteta na instituciji – koje procese on obuhvata i na koji način?
- Da li postoje uspostavljene procedure za aktivnosti ustanove? Da li su opisane?
- Da li je etički kodeks (za nastavnike, studente i sl.) dio politike kvalitete? Da li je opisan i analiziran njegov značaj? Da li je dat web link za ključne dokumente?
- Da li su navedene aktivnosti koje ustanova poduzima u cilju promovisanja kulture kvaliteta (događaji, štampani materijal, edukacije i sl.)?
- Da li je visokoškolska ustanova imala organizaciju ili suorganizaciju skupova, radionica, konferencija i sl. o osiguranju kvaliteta u visokom obrazovanju?
- Kakva je praktična primjena ishoda nekog od ovih događaja?

Indikator 2.3. Politika i procedure za unutrašnje osiguranje kvaliteta definirani su formalno donesenim aktom.

Smjernice:

- Da li ustanova ima akt o unutrašnjem osiguranju kvaliteta?
- Da li je dat osvrt na koji način akt reguliše sveobuhvatnost procesa unutrašnjeg sistema osiguranja kvaliteta?
- Jesu li aktom utvrđeni nositelji, njihova jasna ovlaštenja, ishodi procesa koji oni započinju i sl.?

- Ima li visokoškolska ustanova implementiran neki drugi sistem ili standard kvaliteta (npr. ISO) i kakav je njegov uticaj na unaprijeđenje kvaliteta aktivnosti ustanove?
- Da li je naveden web link s aktom?

Indikator 2.4. Visokoškolska ustanova ima formalno tijelo za osiguranje kvaliteta čija je uloga, odgovornosti i aktivnosti jasno utvrđena pravnim aktima.

Smjernice:

- Da li je predstavljena organizacija tijela za osiguranje kvaliteta?
- Da li je opisana struktura tijela i nadležnosti?
- Da li je objašnjeno na koji način ishodi tijela za osiguranje kvaliteta utiču na rad ustanove (koje aktivnosti poduzima, kakva mu je veza s top-menadžmentom, ko analizira izvještaje, kakve se aktivnosti poduzimaju kao rezultat analiza i sl.)?
- Da li postoji i je li razmatran Izvještaj o radu tijela za osiguranje kvaliteta za zadnju akademsku godinu?

Indikator 2.5. Uloga studenata sva tri ciklusa u upravljanju visokoškolskom ustanovom i u sistemu unutrašnjeg osiguranja kvaliteta je jasno i institucionalno definirana.

Smjernice:

- Da li je opisan rad studentskih tijela – na koji način se biraju studentski predstavnici?
- Da li je analizirano učešće studenata u tijelima ustanove (reprezentacija, pitanja koja oni delegiraju, zaključci koji se usvajaju po tim pitanjima i sl.)?
- Da li su opisani postupci anketiranja studenata (kako često, koji obuhvat, o čemu se studenti anketiraju, ko provodi ankete)?
- Da li su navedeni zaključci po analizama studentskih anketa (kakve se akcije poduzimaju, kakvi su ishodi tih aktivnosti i sl.)?

Kriterij 3. Procedure za osiguranje kvaliteta studijskih programa

Indikator 3.1. Procedure za predlaganje, prihvatanje, praćenje i provođenje studijskih programa su uspostavljene i primjenjuju se za svaki studijski program. One posebno reguliraju:

- a) Naziv i ciljeve studijskog programa,
- b) Ishode učenja iskazane za ukupnu kvalifikaciju i za svaki predmet,
- c) Uslove za upis na studijski program,
- d) Vrstu studija i način izvođenja;
- e) Bodovnu vrijednost svakog predmeta iskazanu shodno ECTS-u;
- f) Način ocjenjivanja na predmetu;
- g) Relevantnost kvalifikacija osoblja i resursa.

Smjernice:

- Da li su nevedeni nazivi svih studijskih programa po ciklusima koji se izvode?
- Da li su navedeni web linkovi 3 do 5 studijskih programa (visoka škola 3, univerzitet 5) iz različitih oblasti, po slobodnom izboru visokoškolske ustanove?
- Da li su navedeni akti koji definišu procedure za predlaganje, prihvatanje, praćenje i provođenje nastavnih planova i programa i web linkovi na kojima su akti dostupni?
- Da li su analizirane postojeće procedure po tačkama a. do g. iz Kriterija?

Indikator 3.2. Visokoškolska ustanova analizira i kontinuirano teži unapređenju studijskih programa.

Smjernice:

- Da li su opisane procedure za analizu studijskih programa?
- Da li su predstavljeni primjeri, posljednjih obavljenih analiza za studijske programe navedene u indikatoru 3.1, te dat web link za zapisnike sa sjednica vijeća i Senata na kojima su one razmatrane?
- Da li su analizirani: kvalitet i strukture prijavljenih i upisanih studenata na studijske programe, broj (ne)zaposlenih prema statistici Zavoda za zapošljavanje, prolaznost na prvoj godini studija, procenat svršenih studenata i prosječnog trajanja studija - s osvrtom na upisnu kvotu u protekle 3 godine, povratne informacije s tržišta rada prikupljene od poslodavaca, privrednih komora i drugih korisnika, ankete studenata, resursi za provođenje kvalitetne nastave i sl.)?

Kriterij 4. Procedure za ocjenjivanje studenata

Indikator 4.1 Visokoškolska ustanova ima i provodi procedure koje osiguravaju fer, transparentno i konzistentno ocjenjivanje studenata utvrđene formalnim aktom koje usvaja Senat.

Smjernice:

- Da li je navedeno koji formalni akt i na koji način reguliše ocjenjivanje studenata? Da li je naveden web link?
- Da li je objašnjen koncept kontinuiranog ocjenjivanja studenata?
- Da li su objašnjene žalbene procedure?
- Da li su navedeni web linkovi s rasporedima ispita (npr. za izabrane programe iz kriterija 3)?
- Da li su opisane metode ispitivanja koje se koriste?
- Na koji način se osigurava da ispitivanje bude u skladu sa ishodima učenja?

Indikator 4.2 Visokoškolska ustanova kontinuirano prikuplja podatke i analizira uspjeh studenata (analiza prolaznosti) na nivou studijskog programa i visokoškolske ustanove, te poduzima aktivnosti na unapređenju uspjeha studenata.

Smjernice:

- Da li je predstavljen postupak analize prolaznosti studenata?
- Da li je prikazana prolaznost studenata za posljednja razdoblja (usporedbe)?
- Da li je naveden web link analize prolaznosti studenata?
- Da li je objašnjeno kakve se mjere donose nakon provedenih analiza? Da li je naveden web link odluke (ili zapisnika Senata)?
- Da li su navedeni primjeri poduzetih aktivnosti?

Kriterij 5. Ljudski resursi

Indikator 5.1. Visokoškolska ustanova osigurava dovoljan broj kvalificiranog nastavnog osoblja (nastavnici i saradnici) kako bi postigla obrazovne ciljeve, uspostavila i nadzirala akademska pravila i osigurala održivost svojih studijskih programa. Na svakom studijskom programu na visokoškolskoj ustanovi je zaposlen dovoljan broj nastavnog osoblja u stalnom radnom odnosu s punim radnim vremenom, kako bi se osigurali kvalitet i kontinuitet učenja i podstakli vanjski saradnici da se uključe u akademske procese. Visokoškolska ustanova zapošljava dovoljan broj saradnika i/ili naučnih asistenata, kako bi osigurala kontinuitet akademskog napredovanja i razvoj vlastitog kadra.

Smjernice:

- Da li je naveden primjer analize svog akademskog osoblja s realizovanim mjerama za poboljšanje? (Analiza može biti zasnovana na indikatorima: plan pokrivenosti nastave, podaci o broju, polu, starosti, stažu, zvanjima akademskog osoblja, omjeru broja stalno zaposlenih i spoljnih saradnika, omjer nastavnik/student i njegov trend u zadnje 3 godine, odnos vlastitog i gostujućeg kadra, evaluacija nastavnika od strane studenata; dostupnost nastavnika studentima i sl.).
- Da li je opisano funkcionisanje kadrovske baze podataka?
- Da li je navedena web stranica dokumenta koje su utvrdile nadležne obrazovne vlasti, prema normama opterećenosti nastavnika i ukupnom nastavnom opterećenju koje nosi studijski program i koji definiše ukupan broj angažovanog nastavnog osoblja na jednom studijskom programu?

Indikator 5.2. Visokoškolska ustanova razvija politiku usavršavanja nastavnog osoblja, omogućujući im stručno i naučno usavršavanje.

Smjernice:

- Da li visokoškolska ustanova ima formalni akt ili poglavlje Statuta koji se odnosi na stručno i naučno ili umjetničko usavršavanje vlastitog osoblja?
- Da li je visokoškolska ustanova organizovala stručne, naučne i umjetničke skupove, kongrese, seminare, radionice i sl. u posljednje 3 godine?
- Da li je analizirala jedan od ovih događaja po slobodnom izboru i dala njegov odraz na stručno i naučno/umjetničko usavršavanje nastavnog osoblja uzimajući u obzir kvalitet učesnika i prezentovanih radova?
- Kako se motiviše osoblje za veće zalaganje i učenje (nagrade, priznanja i ostalo)?
- Da li je urađena analiza izdavanja sredstava za naučno/umjetničko, stručno i pedagoško usavršavanje akademskog osoblja i podršku osoblju koje aplicira za vanjska sredstva (EU fondovi)?

Indikator 5.3. Visokoškolska ustanova jednom godišnje prezentira publikacije vlastitog nastavnog osoblja realizirane u posljednjoj akademskoj godini (nazivi radova s posebnim naglaskom relevantnosti časopisa ili skupa gdje su objavljeni ili prezentirani, objavljene knjige i sl.). Visokoškolska ustanova ima proceduru za izdavanje knjiga i udžbenika.

Smjernice:

- Gdje i kako godišnje visokoškolska ustanova prezentuje publicistiku vlastitog nastavnog osoblja realizovane u posljednjoj akademskoj godini (objavljene stručne, naučne i umjetničke radove, projekte i knjige za svakog člana akademskog osoblja)?
- Da li visokoškolska ustanova analizira godišnje publicistike (prema klasifikaciji i indeksiranosti i rejtingu časopisa, po organizacijskim jedinicima, aktuelnim tematikama, analizu citiranosti radova svojih nastavnika, analizu kulturnih institucija, muzeja i galerija u kojima svoja djela javno predstavlja, broj mentorstva vlastitog nastavnog osoblja, broj odbranih doktorskih disertacija u posljednjoj godini, i sl.)?
- Koji je broj naučnih i umjetničkih skupova u zemlji i inostranstvu gdje je participiralo nastavno osoblje ustanove VŠU u posljednjoj akademskoj godini?
- Postoje li primjeri komercijalizacije istraživačkih ili konsultacijskih aktivnosti nastavnika (patenti, zaštitni znakovi i autorska prava; marketinške šeme)?
- Dali su na web stranici dostupni akti za izdavanje knjiga i udžbenika?

Indikator 5.4. Procedure za izbor i napredovanje nastavnog osoblja utvrđuju se unaprijed, javno su dostupne i usklađene su s važećim zakonskim propisima. Sastav komisije za izbor u zvanje je

kompetentan u naučnoj oblasti (poljima i granama) u kojoj prijavljeni kandidat traži izbor u zvanje.

Smjernice:

- Ima li VŠU svoje procedure za izbor akademskog osoblja, zasnovane na javnoj i otvorenoj proceduri, a koje sadrže dinamiku raspisivanja konkursa, kriterije za izbor u naučno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja, rokove, način evaluiranja naučnih ili umjetničkih i nastavnih dostignuća, sastav komisije za izbor i žalbene procedure?

Indikator 5.5. Visokoškolska ustanova redovno analizira starosnu strukturu nastavnog osoblja, odnos vlastitog i gostujućeg kadra, kvalifikacije nastavnog osoblja na svim studijskim programima, a posebno na uskostručnim predmetima.

Smjernice:

- Da li je naveden primjer analize vlastitog akademskog osoblja s realizovanim mjerama za poboljšanje? (Analiza može biti zasnovana na indikatorima: plan pokrivenosti nastave, podaci o broju, polu, starosti, stažu, zvanjima akademskog osoblja, omjeru broja stalno zaposlenih i spoljnih saradnika, omjeru broja nastavnika i broja studenata, odnos vlastitog i gostujućeg kadra, studentske ankete i sl.).
- Da li je opisano funkcionisanje kadrovske baze podataka?

Indikator 5.6. Visokoškolska ustanova zapošljava dovoljan broj administrativnog i pomoćnog osoblja kako bi osigurala redovno provođenje djelatnosti, te osigurava njihovu obuku, usavršavanje i ocjenjivanje (evaluaciju).

Smjernice:

- Da li je naveden primjer analize vlastitog neakademskog osoblja s realizovanim mjerama za poboljšanje? (To može da podrazumijeva analizu kvalifikacijske i starosne strukture ovog osoblja, obuku osoblja u skladu s novim trendovima i reformama (informacijske tehnologije, strani jezici, Bolonjski proces i sl.), procedure za evaluaciju rada i napredovanje ovog osoblja.)

Kriterij 6. Kvalitet fizičkih resursa

Indikator 6.1. Visokoškolska ustanova osigurava dovoljno resursa (učionice, laboratorije i oprema, bibliotečki resursi, kompjuteri, pojedinačni i grupni prostori za učenje i sl.) za kompletno osoblje i upisane studente, kako bi osigurala unapređenje ambijenta i podržala njihovo efikasno korištenje. Adekvatnost resursa za izvođenje studijskih programa, funkcionalnost, starost, ergonomičnost i dostupnost ocjenjuju se kontinuirano internim evaluacijama.

Smjernice:

- Da li je naveden primjer posljednje analize resursa s realizovanim mjerama za poboljšanje? (Analiza može biti zasnovana na indikatorima analiza resursa u odnosu na broj studenata na visokoškolskoj ustanovi u skladu sa standardima i normativima koje donose nadležne obrazovne vlasti, broj dovoljno kvalifikovanih laboratorijskih službenika, analiza anketa studenata i osoblja i izvještaja Komisije za ocjenu količine, kvaliteta (funkcionalnost, starost, ergonomičnost sl.) i dostupnosti resursa za obavljanje nastavne i naučne aktivnosti svojih nastavnika i saradnika.)

Indikator 6.2. Visokoškolska ustanova planira ulaganje finansijskih sredstava tako da se dio godišnjeg prihoda ulaže u poboljšanje fizičkih resursa.

Smjernice:

- Da li je opisan i ocijenjen sistem finansiranja? (To može podrazumijevati finansijsko planiranje i izradu proračuna, upravljanje finansijskim rizikom, finansijsku reviziju, omjer proračunskih (nastavnih, naučnih i umjetničkih) i tržišnih prihoda, analizu izvora tržišnih prihoda (naplata školarine od studenata, istraživački i analitički projekti, usluge, ostale djelatnosti).
- Postoji li plan ulaganja u resurse?

Indikator 6.3. Visokoškolska ustanova posjeduje adekvatnu informatičku opremu koja osigurava kvalitetno izvođenje nastave. Visokoškolska ustanova ima pristup internetu dostupan studentima?

Smjernice:

- Da li je opisan i ocijenjen sistem koji osigurava da su studentima i akademskom osoblju informacijske usluge i resursi dostupni?
(Analiza može obraditi indikatore: informacijski resursi, usluge, korištenje informacija i usluga, hardver i licencirani softver potreban za postizanje ciljeva učenja na studijskim programima (profesionalni softver, poput inženjerskih, statističkih, simulacijskih softvera i sl., pristup internetu, bilo osiguravanjem kompjutera u biblioteci, bilo bežičnim pristupom na koje se studenti mogu prikopčati vlastitim kompjuterima, sistem online učenja), usklađivanje IT-a s akademskim potrebama, "helpdesk" i obuke, sistemi sigurnosti podataka, obnove, važeće softver licence, održavanje i zamjena/nadogradnja, analiza stanje i funkcionalnost računarske opreme, ankete o stepenu zadovoljstva korisnika.)

Indikator 6.4. Visokoškolska ustanova ima biblioteku opremljenu potrebnim brojem bibliotečkih jedinica u štampanom ili elektronskom obliku i prikladan prostor za normalno korišćenje bibliotekarskih usluga.

Smjernice:

- Da li je opisan i ocijenjen kvalitet bibliotečkih resursa? Da li je predstavljen sistem kako ustanova osigurava da su studentima i akademskom osoblju bibliotečke usluge dostupne? (To može podrazumijevati analizu usklađenosti bibliotečkih resursa studijskim programima, ankete o zadovoljstvu korisnika, analizu literature i časopisa – odnos domaći/strani, aktualnost, starost, autori, stepen informatizacije biblioteke, način i učestalost korištenja resursa, iznos sredstava koja se svake godine troše za nove knjige i časopise, analiza bibliotečkog prostora i radno vrijeme kada je otvorena za studente, nastavnike i saradnike, te eventualno za vanjske posjetioce.)

Kriterij 7. Informacioni sistemi

Indikator 7.1. Visokoškolska ustanova prikuplja, analizira i koristi informacije relevantne za unapređenje svojih aktivnosti, kako nastavnih i naučno-istraživačkih, tako i poslovno-administrativnih.

Indikator 7.2. Visokoškolska ustanova ima informacione sisteme koji omogućavaju precizne analize prolaznosti studenata za svaki predmet, godinu i studijski program po ispitnim rokovima, omjera nastavnika i studenata i sl. Informacioni sistemi se baziraju minimalno na slijedećim podacima:

- a) Podaci o studentima po studijskom programu, ciklusima, godinama, polnoj i starosnoj strukturi, razdoblju studiranja, postotku diplomiranja, uspjehu i sl.
- b) Podaci o nastavnom osoblju (objavljenoj publicistici, angažmanu po predmetima, polnoj i starosnoj strukturi, izboru u naučno-nastavna zvanja, i sl).

Smjernice:

- Da li je opisan i ocijenjen informacioni sistem za prikupljanje podataka bitnih za unapređenje aktivnosti VŠU?
(To može podrazumijevati: platformu, kapacitet i brzinu protoka informacija, server, relevantne podatke koje obrađuje, način unosa organizacionih jedinica i pratećih službi, statističke obrade podataka i razne vrste pretraživanja koje omogućava, kvalitet osoblja koje ga održava i ažurira, sistem pristupa i zaštite.)

Kriterij 8. Prezentacija informacija za javnost

Indikator 8.1. Visokoškolska ustanova redovno objavljuje nepristrasne, objektivne i javno provjerljive informacije o svim programima i zvanjima koje nudi, minimalno na web stranici, i to na jednom od jezika naroda Bosne i Hercegovine i na engleskom jeziku.

Smjernice:

- Da li je naveden formalni akt koji definiše način prikupljanja i objavljivanja informacija na web stranici, tijelo odgovorno za sadržaj stranice, objektivnost, ažurnost i tačnost podataka sadržaja stranice, sankcije za neobjektivno informisanje?
- Da li je naveden web link do datog akta?
- Da li visokoškolska ustanova ima izrađen informacijski paket koji je koristan za buduće studente koji sadržava sve relevantne podatke o studijskim programima, uključujući nastavni plan i nastavni program s brojem ECTS kredita za svaki predmet ili modul?
- (Informacijski paket se obavezno izrađuje dvojezično - na jednom od jezika naroda Bosne i Hercegovine i engleskom jeziku)

Indikator 8.2. Visokoškolska ustanova utvrđuje politiku komuniciranja s javnošću i razvija komunikacijsku strategiju kojom definira ciljne grupe (studenti, svršeni studenti, okruženje, vlade i organi vlasti, nevladin sektor, privredni, socijalni sektor), oblike komuniciranja sa svakom od ciljnih grupa, kao i način institucionalnih odnosa s javnošću.

Smjernice:

- Da li je opisana i ocijenjena politika komunikacije s javnošću, predstavnicima tržišta rada, socijalnim partnerima i zajednicom?
- (To može podrazumijevati: organizovan način odnosa s javnošću kroz službu ili zaposlenika, organizacije konferencija za štampu na kojima prezentuje informacije od značaja za javnost, prikupljanje i analizu informacije koje o njoj objavljuju mediji, analizu podataka o razvoju karijera svojih bivših studenata, održavanje pozitivnih odnosa s bivšim studentima, podataka za alumni.)

Indikator 8.3. Visokoškolska ustanova svake godine prije upisa studenata osigurava štampanje vodiča za buduće studente.

Smjernice:

- Da li je naveden web link do aktuelnog Vodiča za buduće studente, koji bi trebao sadržavati objektivne informacije koje bi pomogle budućim studentima pri izboru studija? Te informacije su:
 - Naziv studijskih programa i opis kvalifikacija za svaki studijski program za koje vrši upis,
 - Pristupnu politiku (jasne i transparentne uslove upisa, potrebno prethodno obrazovanje, podatke o sadržaju kvalifikacijskog ili prijemnog ispita, riješene primjere zadataka iz prethodnih godina i literaturu iz koje se kandidat za upis mogu spremati, način vrednovanja rezultata i sl.),
 - broj studenata koji se prima na svaki od studijskih programa,
 - informacije o finansijskim obavezama studenata iskazane jasno i transparentno.
- Da li su navedeni drugi štampani materijali, plakati, brošure i sl. kojima se pozivaju mladi da studiraju?

Kriterij 9. Međunarodna saradnja

Indikator 9.1. Visokoškolska ustanova ima razvijene oblike međunarodne saradnje kroz evropske (međunarodne) projekte, bilateralne ugovore, zajedničke programe i sl.

Smjernice:

- Da li je opisana i ocijenjena međunarodnu saradnja?
(To može podrazumijevati analizu međunarodne aktivnosti u skladu sa misijom, vizijom i prioritetima visokoškolske ustanove, analizu članstva u evropskim i međunarodnim udruženjima koje okuplja visokoškolske ustanove (EUA, EURASHE, Dunavska rektorska konferencija i sl.), zaključene sporazume o saradnji s drugim visokoškolskim ustanovama, zajedničke programe, zajedničko korištenje resursa, sudjelovanje u Tempus, FP i drugim evropskim projektima, analizu, duže i kraće boravke nastavnika i studenata u inostranstvu, organizovanje međunarodnih konferencija u BiH, sudjelovanje na međunarodnim konferencijama i ostale oblike saradnje).

Indikator 9.2. Visokoškolska ustanova potiče i osigurava međunarodnu mobilnost studenata i nastavnika, prateći primjenu stečenih iskustava u svojim aktivnostima.

Smjernice:

- Da li su opisani i analizirani oblici institucijske podrške međunarodne mobilnosti studenata i nastavnika?
(To može podrazumijevati međunarodne gostujuće predavače, razmjene studenata (npr. kroz ERASMUS program, studijski posjeti i sl.), te posebno mogućnost da studenti jedan dio svog studija provedu u inostranstvu, boravke stranih studenata na visokoškolskoj ustanovi i sl.)

Indikator 9.3. Visokoškolska ustanova ima procedure i osigurava resurse za podršku međunarodnim aktivnostima.

Smjernice:

- Da li su opisane i analizirane procedure i resursi za podršku međunarodnim aktivnostima?
(To može podrazumjevati organizovanu službu za međunarodnu saradnju, nagradu za objavljeni rad u inostranstvu, stimulaciju gostovanja nastavnika na inostranim univerzitetima, stimulaciju za međunarodne aktivnosti studenata i sl., organizovanje međunarodne ljetne škole ili omogućavanje svojim studentima pohađanje takvih škola u inostranstvu, izvjestaj o radu službe za međunarodnu saradnju, promociju međunarodne saradnje među akademskim osobljem i studentima.)

3.2 DONOŠENJE ODLUKE O ISPUNJENOSTI KRITERIJA

Prema dokumentima Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u Bosni i Hercegovini ispunjenost svakog od navedenih kriterija za akreditaciju visokoškolskih ustanova ocjenjuje se opisno i to kako slijedi:

- **Potpuno ispunjen kriterij** (u okviru objektivnih okolnosti dostignut maksimum, može poslužiti kao primjer drugim institucijama kako se ispunjava kriterij);
- **Znatno ispunjen kriterij** (nije još dostignut maksimum, ali je napravljen značajan pomak od prosječnosti, potrebno je načiniti još neke manje pomake kako bi se postigla potpuna ispunjenost);
- **Djelimično ispunjen kriterij** (počelo se sa ispunjenjem kriterija, ali institucija još uvijek ima puno korakaza načiniti da se kriterij ispuni);
- **Neispunjen kriterij** (institucija nije postigla ni minimum u ispunjenju kriterija, potrebni su ozbiljni naponi da bi se kriterij smatrao ispunjenim).

Na osnovu analize Izvještaja o samoevaluaciji i obavljene posjete instituciji, Komisija može dati pozitivno mišljenje za akreditaciju visokoškolske ustanove samo u slučaju kada su svi kriteriji ocjenjeni kao potpuno ili znatno ispunjeni.

Komisija je konsenzusom donijela odluku da se donese ocjena o ispunjenosti samo za devet osnovnih kriterija za akreditaciju visokoškolskih ustanova. Podkriteriji odnosno indikatori i smjernice predstavljene u tekstu iznad su vrlo korisno poslužili za sveobuhvatniju analizu i preciznije donošenje odluke o ispunjenosti svakog od devet osnovnih kriterija pojedinačno.

4. RAD KOMISIJE

4.1. SASTAV KOMISIJE

Komisija domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuke o akreditaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru je imenovana Rješenjem Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine broj: 05-33-1-946-6-/14 od 3.2.2015.godine. Prvobitno je imenovana komisija u slijedećem sastavu:

- dr. sc. Rejhana Dervišević, predstavnik akademske zajednice u Bosni i Hercegovini, predsjednica,
- dr. sc. Simo Jokanović, predstavnik akademske zajednice u Bosni i Hercegovini, član
- dr. sc. Jasna Hivziefendić, predstavnik privrede i prakse, članica
- dr. sc. Marinka Drobnić-Košorok, međunarodni stručnjak, Republika Slovenija, članica
- Igor Bošnjak, student, član.

Dr. sc. Simo Jokanović je 13.2.2015. godine dostavio akt broj 01-2.444/15 od 10.2.2015. godine kojim traži da se razriješi članstva u Komisiji zbog ranije preuzetih obaveza. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u Bosni i Hercegovini je zahtjev dr. sc. Sime Jokanovića ocijenila opravdanim i donijela je Rješenje o izmjeni rješenja o imenovanju Komisije domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuke o akreditaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, broj 05-33-1-946-9/14 od 3. 3. 2015. godine. U skladu sa pomenutim Rješenjem imenovana je Komisija u slijedećem sastavu:

- dr. sc. Rejhana Dervišević, predstavnik akademske zajednice u Bosni i Hercegovini, predsjednica,
- dr. sc. Dejan Bokonjić, predstavnik akademske zajednice u Bosni i Hercegovini, član
- dr. sc. Jasna Hivziefendić, predstavnik privrede i prakse, članica
- dr. sc. Marinka Drobnić-Košorok, međunarodni stručnjak, Republika Slovenija, članica
- Igor Bošnjak, student, član.

4.2. KRATAK PREGLED RADA KOMISIJE

Postupak eksterne evaluacije Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru vođen je na način definisan dokumentima agencije za razvoj visokog obrazovanja.

Komisija domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuke o akreditaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru je radila u skladu sa

dokumentima Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u Bosni i Hercegovini:

1. Odlukom o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 100/11), i
2. Odlukom o kriterijima za akreditaciju visokoškolskih ustanova i studijskih programa ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 75/10 i 44/13).

Pored navedenih dokumenata Komisija se u svom radu rukovodila i odredbama Pravilnika o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa u Hercegovačko-neretvanskom kantonu ("Narodne novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", broj 04/14).

Kontakt osoba ispred Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta je bio gđin Dalibor Ateljević koji je članovima Komisije proslijedio Izvještaj o samoevaluaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru i prateće materijale u elektronskom obliku.

Kontakt osoba ispred nadležnog kantonalnog Ministarstva je bila gđa Hilzema Tabaković a ispred Univerziteta "Džemal Bijedić" gđin Alim Abazović. Saradnja sa navedenim kontakt osobama od samog imenovanja Komisije do završetka rada na finalnom Izvještaju je bila vrlo korektna i na zadovoljstvo svih strana u postupku.

Nakon iščitavanja Izvještaja o samoevaluaciji sa Univerziteta "Džemal Bijedić" i njegove detaljnije analize, svaki od članova¹ Komisije je imao obavezu da da svoje komentare, zapažanja, pitanja, primjedbe i sugestije dostave sekretaru Komisije odnosno predsjedniku Komisije na uvid i dalje usaglašavanje. Članovi Komisije u internoj komunikaciji elektronskim putem a posebno na sastanku koji je prethodio posjeti Univerzitetu "Džemal Bijedić" usaglasili su određena otvorena pitanja i nejasnoće.

Prijedlog plana i programa posjete Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru je kreirao sekretar Komisije i poslao ga na usaglašavanje predsjedniku Komisije. Nakon što je plan posjete usaglašen, isti je proslijeđen kontakt osobama u Agenciji za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine i Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru. Kako je i predviđeno planom i programom, posjeta je trajala dva radna dana. U internoj komunikaciji članovi Komisije su usaglasili termin ponedjeljak i utorak 30. i 31. mart 2015. godine.

Nakon sumiranja rezultata posjete Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru, prvu radnu verziju Finalnog izvještaja je sačinio Sekretar Komisije i dostavio ga članovima Komisije na uvid. Uslijedio je proces usaglašavanja spornih pitanja, izmjena i dopuna na predloženom radnom materijalu. Objedinjavanje i unapređenje radni materijala i teksta izvještaja dovelo je do formiranja prijedloga Finalnog izvještaja koji je jednoglasno prihvaćen od strane svih članova Komisije i potpisan kao Finalni izvještaj.

¹ Izrazi koji se koriste u ovom Izvještaju, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski spol.

4.3 IZVJEŠTAJ O SAMOEVALUACIJI

U cilju kvalitetne realizacije programa interne evaluacije, na sjednici Senata Univerziteta održanoj 3.3.2014. godine donesena je Odluka o pokretanju postupka za akreditaciju Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru (broj: 101-1-270-1/14) kojom se za ovaj proces zadužuje prof.dr. Sead Pašić, rektor Univerziteta. Rektor je potom donio Odluku o imenovanju Komisije za provođenje samoevaluacije i pripremu Univerziteta "Džemal Bijedić" za proces akreditacije (broj 101-1-293/14 od 12.3.2014. godine) čiji su članovi:

- Dr. Elvir Zlomušica, prorektor za nauku i naučnoistraživački rad, predsjednik Komisije,
- Zoran Kazazić, generalni sekretar Univerziteta, član Komisije,
- Alim Abazović, referent za osiguranje kvaliteta, član Komisije,
- Haris Šabanović, predsjednik Unije studenata Univerziteta, član Komisije.

Za organizaciju posla i koordinaciju sa Komisijom zaduženi su prodekani za nastavu sa fakulteta. U skladu sa potrebama, Komisija je u svoj rad uključivala i šefove svih službi na Univerzitetu, poput opšte i pravne službu, finansijsko-računovodstvene, itd.

Zadatak Komisije je bio da organizuje i provede proces samoevaluacije Univerziteta, koristeći se kao polaznu osnovu pozitivne propise iz ove oblasti a u skladu sa zahtjevima Kriterija za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini, kreirati izvještaj o samoevaluaciji kao osnovu za akreditaciju, poduzimanje aktivnosti i organiziranje pripremnih radnji za akreditaciju, poduzimanje eventualnih naknadnih aktivnosti nakon završetka procesa akreditacije na osnovu izvještaja o provedenoj akreditaciji i po nalogu rektora, periodično izvještavanje rektora o procesu samoevaluacije i akreditacije te obavljanje drugih poslova i aktivnosti vezanih za postupak samoevaluacije i akreditacije, po potrebi.

Komisija je prikupila i u ovom Izvještaju obradila informacije i podatke o pitanjima ključnim za autonoman rad i funkcioniranje Univerziteta, pri tome uključujući sve uposlene u svim službama Univerziteta i članica (fakulteta). Kriteriji za akreditaciju institucije su analizirani objektivno i kritički.

Cilj provođenja samoevaluacije nije bio samo zadovoljiti potrebe za akreditaciju ustanove nego je podrazumijevao i to:

- da se kroz kritičku samoanalizu sagledaju prednosti i nedostaci Univerziteta
- da se kreiraju razvojni planovi razvoja (plan, odgovorna osoba, indikatori implementacije plana, izvještavanje, po PDCA principu), te
- izrade smjernice za poboljšanje konstatiranog nivoa kvaliteta.

Fokus samoevaluacije bio je na:

- analizi trenutnog stanja, uslova, problema i potrebe za promjenama;
- utvrđivanju smjernica za implementaciju reformi Univerziteta s jasnim ciljem njihovog usklađivanja s evropskim tržištem visokog obrazovanja;
- identifikaciji internih jakih i slabih tačaka institucije;
- kritičkoj ocjeni Kriterija za akreditaciju institucije;
- građenju i širenju kulture kvaliteta;
- uviđanju potencijala institucije i
- definiranju preporuka za prevazilaženje postojećih slabosti i razvoj s identifikacijom odgovornih osoba/tijela i dinamike realizacije.

Rezultat samoevaluacije jeste kreiranje Izvještaja koji nije samo opisan, već i evaluativan i sintetički, budući da ocjenjuje jake i slabe tačke Univerziteta u kontekstu ograničenja, opasnosti i mogućnosti, te pokazuje međusobnu povezanost različitih elemenata strateškog planiranja i kvalitete upravljanja. Osim toga, provedene analize uzimaju u obzir promjene koje su se dogodile u skorijoj prošlosti kao i one koje se predviđaju u budućnosti. Rezultat samoevaluacije, pored pripreme za proces akreditacije, jeste izrada dokumenta odnosno detaljnog plana unapređenja ponaosob svakog Kriterija i indikatora u realnosti Univerziteta (uz definiranje razumnog vremenskog roka i odgovorne osobe, tima, i sl. za njihovu sprovedbu prema principu PDCA).

Preko službene web-stranice Univerziteta, web-stranica fakulteta članica, tematskih sastanaka i rasprava na različitim nivoima, cirkularnim e-mailovima, uposljeni kao i spoljni saradnici upoznati su s procesom institucionalne samoevaluacije, te su uzeli aktivno učešće.

Komisija za samoevaluaciju redovno se sastajala (na sedmičnoj bazi i po potrebi) i definirala zadatke za odgovorne osobe u pojedinim službama Univerziteta i fakulteta (članica). Zadaci su bili koncipirani prema različitim sociološkim metodama: upitnici, izvještaji, intervjui itd. Radnu verziju Izvještaja o samoevaluaciji Komisija je podnijela Odboru za kvalitet. Nakon održane javne rasprave na Odboru za kvalitet, Izvještaj je prosljeđen i usvojen na Senatu Univerziteta.

Komisija je konstatovala i u obzir uzela činjenicu da je od podnošenja Izvještaja o samoevaluaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru nadležnom Ministarstvu (17.7.2014. godine) do posjete Komisije (30.-31.3.2015. godine), proteklo nekoliko mjeseci.

Komisija cijeni da je Izvještaj o samoevaluaciji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru dobro strukturiran, da sadrži bitne informacije o procesima i da predstavlja dobru polaznu osnovu za diskusije koje su uslijedile na samoj posjeti.

4.4. POSJETA KOMISIJE UNIVERZITETU "DŽEMAL BIJEDIĆ" U MOSTARU

Kako je planom i programom posjete i predviđeno, posjeta Komisije Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru je trajala dva radna dana. Plan i program posjete sa temama razgovora, osobama koje su bile uključene u radne sastanke (sa imenima i funkcijama više od 110 različitih osoba, obilaskom kampusa) itd. je dosta opširan i dostavljamo ga u prilogu ovom Izvještaju. Skraćena verzija plana i programa posjete predstavljena je u tabeli:

Nedjelja, 29.03.2015. godine

Vrijeme	Akteri	Teme	Lokacija
18:00-20:30	Dolazak, smještaj i sastanak Komisije u Mostaru Sastanak Komisije sa predstavnicima nadležnog Ministarstva	Pristup posjeti, Agenda, potpisivanje ugovora; diskusija, otvorena pitanja, primjedbe, sugestije, planovi, očekivanja od posjete i sl.	Hotel Bristol

Ponedjeljak, 30.03.2015. godine

Vrijeme	Akteri	Teme	Lokacija
9:30 - 9:55	Sastanak sa menadžmentom Univerziteta (rektor i prorektori)	Prijem, predstavljanje, uvodni dio	UNMO
10:00 - 11:30	Sastanak sa menadžmentom Univerziteta (rektor, prorektori, dekani, predsjednik Upravnog odbora)	Upoznavanje sa institucijom, rektorova prezentacija Univerziteta, pitanja Komisije, diskusija	UNMO
11:30 - 11:55	Kafe pauza		UNMO
12:00 - 13:00	Sastanak sa timom za provođenje samoevaluacije i izradu Izvještaja o samoevaluaciji	Osiguran je kvaliteta na Univerzitetu, imenovanje tima za provođenje samoevaluacije, rad tima, uključenost studenata, pitanja Komisije, diskusija	UNMO
13:30 - 14:30	Radni ručak članova Komisije		Student Hotel
14:30 - 15:30	Sastanak sa predstavnicima akademskog osoblja	Diskusija o nastavnom procesu, mogućnostima napredovanja, cjeloživotnom učenju, napredovanju u zvanja, pitanja Komisije	UNMO
15:30 - 16:30	Sastanak sa studentima I i II godine studija	Diskusija o nastavnom procesu, sistemu ispita, studentskoj participacija u procesima na fakultetima i Univerzitetu, itd., pitanja Komisije	UNMO
16:30 - 17:30	Sastanak sa studentima III, IV godine i Drugog ciklusa studija	Diskusija o nastavnom procesu, sistemu ispita, studentskoj participacija u procesima na fakultetima i Univerzitetu, itd., pitanja Komisije	UNMO
17:30	Završetak prvog dana posjete		Hotel
19:30	Večera		

Utorak, 31.03. 2015. godine

09:00 - 10:30	Sastanak sa predstavnicima administrativnog osoblja: opći i pravni poslovi, finansije, studentske službe, međunarodna saradnja, sekretari fakulteta, kvalitet, studentski centar,	Djelokrug rada, najčešće poteškoće u radu, sistem odgovornosti, pitanja Komisije, diskusija, itd.	UNMO
10:30 - 12:00	Obilazak kampusa Univerziteta Posjeta fakultetima i neformalni sastanci sa rektorom, dekanima, predstavnicima akademskog i administrativnog osoblja, studentima	Razvoj kampusa, laboratorije, učionice, fizički resursi, istraživački potencijali, faktori koji utiču na razvoj infrastructure i poboljšanje fizičkih resursa, saradnja sa privredom, isl.	UNMO
12:00 - 13:00	Sastanak sa alumni studentima i predstavnicima tržišta rada	Diskusija o modelima saradnje sa Univerzitetom, diskusija o kvalitetu kadra koji upošljavaju, zainteresiranost za dalje uključenje u procese razvoja kurikuluma i osiguranje kvaliteta na Univerzitetu	UNMO
13:00 - 14:00	Radni ručak		Student hotel
14:00 - 15:00	Sastanak sa predstavnicima bibliotekara, IT i ostalog administrativno-tehničkog osoblja.	Djelokrug rada, odgovornosti, unapređenja, resursi, pitanja Komisije, itd.	UNMO
15:00 - 16:00	Komisija, samostalan rad	Pregled svih sastanaka i aktivnosti, priprema usmenog izvještaja	UNMO
16:00 - 17:00	Usmeni izvještaj o posjeti Komisije	Usmeno predavljanje nalaza i rezultata posjete Komisije za osoblje Univerziteta	UNMO
18:00	Završetak posjete		UNMO

5. ISPUNJENOST KRITERIJA ZA AKREDITACIJU VISOKOŠKOLSKE USTANOVE

Kriterij 1. Razvoj i strategija visokoškolske ustanove

Utvrđeno stanje

Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru (u daljem tekstu: Univerzitet) u postupku javnog konsultiranja sa svim zainteresiranim stranama izradio je i na nadležnom organu usvojio strateški dokument pod nazivom *Osnovi strategije razvoja Univerziteta 2009. godine*.

Dokument je izrađen po fazama (snimak postojećeg stanja, definiranje misije vizije i razvojnih pravaca i prijedlog organizacijske strukture), formalno je usvojen, dostupan i preveden na engleski jezik. Strategijom je utvrđena misija i vizija. Strateški ciljevi Univerziteta su postavljeni po projektnom pristupu – za svaki cilj se razvija poseban projekat u skladu sa raspoloživim resursima.

Studenti su učestvovali u svim fazama izrade i usvajanja Strategije. U fazi I izrade strategije čitav separat su pisali studenti – Stavovi i mišljenja studenata o Univerzitetu. Smatramo dobrom praksom uključivanje studenata u sve sfere izrade strateških dokumenata, koju treba nastaviti i ubuduće.

Strategija je u dobroj mjeri i realizovana, u segmentima uspostavljanja doktorskog studija, rješavanje pitanja kampusa, racionalizacije studijskih programa, organizacija integrisanog Univerziteta, itd.

Ograničavajući faktor pri izradi strateških dokumenata Univerziteta evidentno je nedostatak razvojnih dokumenata koji se bave visokim obrazovanjem i njegovom pozicijom na kantonalnom nivou što je zasigurno odgovornost društveno-političke zajednice.

Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija

Na osnovu navedenog, Komisija je zaključila da Univerzitet **znatno ispunjava Kriterij 1. Razvoj i strategija visokoškolske ustanove**.

Preporuke

Komisija cijeni kvalitet postojeće Strategije Univerziteta, način njenog donošenja odnosno usvajanja, kao i stepen njene realizacije. Uzimajući u obzir izmijenjene okolnosti i kontekst u kome Univerzitet radi i djeluje, kao i činjenicu da je važeća Strategija relativno star dokument, potrebno je da menadžment Univerziteta poduzme korake u cilju kreiranja novog strateškog dokumenta s akcentom na:

- kontinuiranu evaluaciju i inoviranje nastavnih planova i programa u pravcu učenja orijentisanog ka kompetencijama, kao i uspostavu sva tri ciklusa obrazovanja na studijskim programima koji se realiziraju na Univerzitetu;

- povezanost nastavnog i naučno-istraživačkog rada i dalju implementaciju informacionog sistema;
- osiguranje nabavke i održavanja infrastrukture i opreme obezbijedene sredstvima grantova, različitih projekata, ali i vlastitim sredstvima fakulteta;
- upošljavanje nedostajućeg akademskog osoblja (s tim u vezi i podmlađivanje nastavnog i naučnog kadra), ali i neophodnog pratećeg administrativnog i tehničkog osoblja;
- efikasnije studiranje;
- usklađivanje upisne politike sa potrebama tržišta rada, te uključivanje tržišta rada u kreiranje i inoviranje studijskih programa i sve segmente funkcionisanja univerziteta;
- dalje unaprjeđenje lokalne, regionalne i međunarodne saradnje.

U postupku izrade nove Strategije biće neophodno uključiti sve relevantne unutrašnje i eksterne resurse (alumni, stakeholder-e, predstavnike privrede i tržišta rada, studente) kao i nadležne institucije s ciljem provođenja javnih rasprava i predstavljanja Strategije i strateških pravaca razvoja Univerziteta. Posebno je značajno da nadležno Ministarstvo bude više uključeno u procese donošenja važnih odluka za Univerzitet.

U Strategiji je potrebno definisati jasne strateške ciljeve (ne više od 7-8), zatim izraditi plan aktivnosti i njihovog praćenja, u cilju praćenja ispunjenosti planova i realiziranja strateških ciljeva na polugodišnjem ili godišnjem nivou sa naznakom nosilaca aktivnosti, odgovornih osoba za praćenje i kontrolu realizacije, kao i rokova. Kao alat za praćenje realizacije koristiti ključne indikatore performansi (KPI), te software za KPI (razvijen TEMPUS projektom SHEQA).

U smislu strateškog planiranja Univerzitet treba da definiira nove ili revidira postojeće ključne indikatore kvaliteta i prati ih periodično, tako da menadžment Univerziteta raspolaže podacima o trendovima kretanja ključnih procesa na Univerzitetu, a sve u cilju donošenja kvalitetnih odluka.

Shodno strateškim odrednicama i daljem razvoju Univerziteta nužno je i da Osnivač, zajedno sa Univerzitetom, pristupi postupnom i sistematskom otvaranju i širenju perspektiva njegovog razvoja i napretka, kao iznimno značajnom općem dobru na području Hercegovine. Za to zasigurno, cijeneći navode iz Samoevaluacijskog izvještaja i na osnovu mišljenja Komisije nakon završene posjete, postoji spremnost Univerziteta; promjene i dalje unaprjeđenje kvaliteta rada u svim segmentima koji ovise od njegovih uposlenika i menadžmenta.

U cilju otvaranja Univerziteta i prezentacije široj javnosti, pored objave na službenim web stranicama Univerziteta, smatramo neophodno je da se strateški dokumenti (ili njihovih izvodi) prevode i na engleski jezik i takođe, javno objavljuju na isti način.

Kriterij 2. Upravljanje, unutrašnje osiguranje kvaliteta i kultura kvaliteta

Utvrđeno stanje

Organizacijska i upravljačka struktura Univerziteta definirane su Zakonom o visokom obrazovanju u Hercegovačko-neretvanskom kantonu i usvojenim internim aktima. Univerzitet je u fazi integracije na nadležnom sudu, a interni dokumenti su usvojeni na organima Univerziteta. Svi dokumenti po kojima funkcioniše Univerzitet su Komisiji dostavljeni u elektronskom obliku i predstavljeni u printanom obliku u danima posjete, a dostupni su na službenoj web stranici Univerziteta <http://www.unmo.ba/dokumenti.aspx>. U Izvještaju o samoevaluaciji je opisana, šematski predstavljena i kritički ocijenjena organizacijska i upravljačka struktura. U internim dokumentima je pojašnjen način izbora rukovodnih tijela i organa. Ono što je važno naglasiti je da je odnos predstavnika Univerziteta i Vlade Kantona u Upravnom odboru u korist Univerziteta, što je važno za autonomiju Univerziteta.

Evidentno je da Univerzitet nastoji graditi i širiti kulturu kvaliteta u svakom segmentu svoga rada i poslovanja. Koncept osiguranja kvaliteta na instituciji je pojašnjen. Struktura tijela za osiguranje kvaliteta je prezentovana (Odbor za kvalitet Univerziteta, Ured za kvalitet Univerziteta i prodekani za nastavu kao osobe zadužene za kvalitet organizacionih jedinica Univerziteta). Napravljena je i usvojena struktura tijela za kvalitet u integrisanom Univerzitetu. Osnovne politike i procedure za aktivnost ustanove postoje, opisane su i javno dostupne. Etički kodeks postoji, usvojen je i javno je dostupan. Sedmica kvaliteta je aktivnost koja je održana u cilju promocije kvaliteta na instituciji. Kancelarija za osiguranje kvaliteta kreira i niz dokumenata u štampanom obliku koje distribuira široj zajednici. Kancelarija za osiguranje kvaliteta redovno izvještava nadležna tijela, u sistemu odgovornosti.

U fazi je izrade dokument o unutrašnjem osiguranju kvaliteta za integrisani Univerzitet.

Studentski predstavnici se biraju na izborima, javno i transparentno. Postoji studentska organizacija u kojoj su ravnopravno zastupljeni predstavnici studenata svih fakulteta. Studenti su ravnopravno uključeni u sva tijela Univerziteta, u skladu sa zakonskim propisima. Ipak, u procesu odlučivanja studenti još uvijek nisu dovoljno aktivni.

Studentska evaluacija kvaliteta izvođenja nastave (anketiranje), u skladu sa internim Pravilnikom, se redovno vršila do ljetnog semestra akademske 2012/13. godine, javno, transparentno, jednako za sve oblike izvođenja nastave, prema principu pan&paper, nakon čega se prestalo sa ovom praksom zbog finansijske situacije na Univerzitetu i troškova cjelokupnog postupka. Pojedini fakulteti su, u skladu sa finansijskim mogućnostima i dogovorima sa Kancelarijom za osiguranje kvaliteta, anketiranje nastavili. Kancelarija za osiguranje kvaliteta vrši i druge oblike evaluacija u skladu sa utvrđenim planom i vremenskim okvirom. U razgovoru sa studentima evidentna je želja za nastavkom ovih aktivnosti evaluativnog karaktera sa jasnim akcentom na unapređenje elementata koje oni u anketama ocijene potrebnim. Nisu prezentirani dokazi o preduzetim preventivnim I korektivnim mjerama kao rezultata ankete u smislu unapređenja kvaliteta nastave I drugih procesa na Univerzitetu.

Uloga studenata sva tri ciklusa u upravljanju visokoškolskom ustanovom je i u sistemu unutrašnjeg osiguranja kvaliteta je definirana internim aktima, ali još uvijek nije u potpunosti zaživjela.

Univerzitet je pred samu posjetu Komisije organizovao sedmicu kvaliteta – niz radnih sastanaka i predavanja na temu osiguranja kvaliteta i akreditacije.

Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija

Na osnovu navedenog, Komisija je zaključila da Univerzitet **potpuno ispunjava Kriterij 2.** Upravljanje, unutrašnje osiguranje kvaliteta i kultura kvaliteta.

Preporuke

Odnosi sa nadležnom vlastima jesu prilično komplikovani i kompleksni i to bez krivice Univerziteta. Komisija ovu činjenicu smatra prijetnjom Univerzitetu. Međutim, Komisija smatra da je dostignuti nivo integracije Univerziteta već zadovoljavajući, ako se uzme u obzir kontekst u kojem Univerzitet radi, i treba nastaviti na njegovom razvoju u pravcu stvaranja još funkcionalnije cjeline.

Univerzitet treba nastaviti uspostavljenu dinamiku i dosadašnji kvalitetan rad na dosljednoj implementaciji definisanih novih politika kvaliteta i daljnjem razvoju odnosno unapređenju istih.

Sistem osiguranja kvaliteta treba koristiti i za evaluaciju i unapređenje naučno-istraživačkog rada, procesa upravljanja i administriranja na Univerzitetu.

Neophodno je privesti kraju aktivnosti oko usvajanja internog akta o kvalitetu integrisanog Univerziteta.

Strategija kvaliteta treba biti ugrađena u cjelokupnu strategiju Univerziteta.

Uspostaviti redovne promotivne aktivnosti s ciljem osiguranja kvaliteta usmjerene ka svim ciljnim grupama.

Smatramo dobrom praksom što je Univerzitet organizovao sedmicu kvaliteta – niz radnih sastanaka i predavanja na temu osiguranja kvaliteta i akreditacije, te preporučujemo održavanje ovog ili sličnog događaja barem jednom godišnje.

Nastaviti provoditi različite vrste evaluacija i periodično revidirati i unaprijeđivati anketne obrasce i procedure evaluacije ciljnih grupa. Obavezno prezentovati rezultate ankete vijećima fakulteta, kao i Senatu te realizovati rezultate ankete u skladu sa pravilnikom o anketiranju

Uspostaviti elektronsko upravljanje dokumentima i elektronsko anketiranje različitih interesnih grupa.

Komisija cijeni stepen uključenosti studenata u upravljačka tijela i tijela za osiguranje kvaliteta, te smatra da je potrebno nastaviti sa dobrom praksom uključivanja studenata svih ciklusa studija u upravljačka tijela i tijela za osiguranje kvaliteta i poduzimati razne mjere (edukativne, informativne, praktične, i sl.) u cilju jačanja svijesti studenata o njihovoj ulozi u osiguranju kvaliteta i radu u organima Univerziteta uopšte.

Kriterij 3. Procedure za osiguranje kvaliteta studijskih programa

Utvrđeno stanje

U Izvještaju o samoevaluaciji Univerziteta predstavljeni su nazivi svih studijskih programa po ciklusima koji se izvode i web linkovi studijskih programa iz različitih oblasti.

Na Univerzitetu postoje definisane procedure usvajanje novih studijskih programa, kao i procedure za izmjene i dopune studijskih programa, sa pratećim tabelama i uputama. Obje procedure se odnose na sve studijske programe na Univerzitetu i dostupne su na službenoj web stranici.

Svi programi definirani su jedinstvenom strukturom kurikuluma koja se sastoji od obaveznih i izbornih predmeta, praktične nastave i stručne prakse. Svi predmeti definirani su preko ishoda učenja i imaju formulirane ciljeve, metode nastave i načine ispitivanja.

Univerzitet odnosno fakulteti nastavu u potpunosti ili njen dio, u skladu sa studijskim programom i DL sistemom studiranja, izvode u Mostaru, u svojim prostorijama. Dislociranu nastavu u Goraždu izvodi Mašinski fakultet.

Ciljevi svakog studijskog programa identificirani su elaboratima o pokretanju svakog studijskog programa.

Svaki studijski program na Univerzitetu ima iskazane ishode učenja za ukupnu kvalifikaciju i za svaki nastavni predmet. Definisani su u elaboratima studijskih programa odnosno u silabusima nastavnih predmeta.

Preduzimanje mjera i aktivnosti za unapređenje studijskog programa predstavlja zadatak cjelokupnog nastavnog osoblja.

Uslovi za upis su jednaki za sve fakultete i studijske programe koji na njima postoje. Uslovi za upis na prvu godinu studija određeni su konkursom za upis studenata, u skladu sa zakonskim odredbama i odlukama tijela Univerziteta. Upis studenata u starije godine studija vrši se u skladu sa pravilima studiranja i ostalim internim aktima Univerziteta odnosno fakulteta.

Pažnja je posvećena studentima sa posebnim potrebama.

Studiji su akademski i stručni. Način izvođenja u skladu je s Zakonom i internim aktima Univerziteta.

Svaki nastavni predmet koji se izučava na bilo kojem studijskom programu na Univerzitetu ima utvrđenu bodovnu vrijednost određenu nastavnim planom i silabusom

Ocjenjivanje studenata se vrši u skladu sa Zakonskim odredbama, silabusom predmeta i ostalim internim aktima koji važe na Univerzitetu. Na Univerzitetu je usvojen Pravilnik o načinu polaganja ispita i ocjenjivanju studenata.

Uslovi i postupak za izbor u nastavna i saradnička zvanja na Univerzitetu se provode u skladu sa zakonskim propisima i definisani su internim aktima.

Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija

Na osnovu navedenog, Komisija je zaključila da Univerzitet **potpuno ispunjava Kriterij 3.** Procedure za osiguranje kvaliteta studijskih programa.

Preporuke

Određeni studijski programi odnosno fakulteti na Univerzitetu su usvojili ili su u fazi definiranja matrice kompetencija. Ishodi učenja na svim studijskim programima trebaju biti zasnovani na kompetencijama.

Univerzitet i fakulteti treba da organizuju radionice za definisanje kompetencija i ishoda učenja. Komisija smatra potrebnim da Univerzitet odnosno svi fakulteti učine određene napore u ovom dijelu sadržaja studijskih programa. Potrebno je da se za svaki postojeći studijski program, a za svaki novi obavezno, napravi matrica za svaki studijski program odnosa ishoda učenja, kompetencija i silabusa pojedinih nastavnih predmeta, uz uključivanje svih zainteresiranih strana.

U sve studijske programe uključiti stručnu studentsku praksu i vrjednovati je ECTS bodovima.

Razmotriti mogućnost razvijanja atraktivnih interdisciplinarnih studijskih programa koji bi doprinjeli lakšem i bržem zapošljavanju i sticanju znanja i vještina za pokretanje vlastitog biznisa.

Uspostavljati doktorske studije iz različitih oblasti u saradnji i sa drugim institucijama u zemlji i inostranstvu vodeći računa o mentorstvu i istraživačkim kapacitetima.

Pri razvoju studijskih programa voditi računa o studentskoj mobilnosti, ljetnim školama, itd. i njihovom što jednostavnijem priznavanju.

Povećati obim nastavnih materijala na službenim web stranicama.

Osigurati da se dodatak diplomu studentima izdaje uz diplomu, a ne po zahtjevu studenta.

Kriterij 4. Procedure za ocjenjivanje studenata

Utvrđeno stanje

Ocjenjivanje studenata se vrši u skladu sa Zakonom, Statutom Univerziteta, Pravilima studiranja na sva tri ciklusa studija, Pravilnikom o ocjenjivanju studenata, dakle postoje procedure koje osiguravaju fer, transparentno i konzistentno ocjenjivanje studenata utvrđeno formalnim aktom koje je usvojio Senat Univerziteta. Studenti se ocjenjuju javno, transparentno i kontinuirano. Studenti na početku akademske godine dobijaju potrebne informacije od predmetnih nastavnika i upoznati su sa načinima ocjenjivanja. Žalbene procedure postoje i definirane su internim aktima.

Periodično, najčešće nakon okončanja semestra odnosno akademske godine, sačinjava se izvještaj o prolaznosti studenata na ispitima za svaki predmet pojedinačno, kao i zbirni izvještaj na nivoima fakulteta članica, o kojima se provodi rasprava.

Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija

Na osnovu navedenog, Komisija je zaključila da Univerzitet **potpuno ispunjava Kriterij 4.** Procedure za ocjenjivanje studenata.

Preporuke

Metode ispitivanja jasno su definirane postojećim internim aktima Univerziteta, što Komisija ocjenjuje pozitivnim, te smatra dobrim pristupom dalje nastaviti definirati nove i konstantno unaprjeđivati provjere stečenih znanja studenata.

Kontinuirano usklađivati ciljeve učenja na pojedinim programima sa sistemom ispitivanja studenata i sa metodama koje se koriste

Sagledati mogućnost što skorijeg uvođenja većeg stepena kompjuterskog ocjenjivanja, odnosno novih objektiviziranih metoda ispitivanja (gdje god je to moguće) uz održavanje javne rasprave vezane za prolaznost i prohodnost studenata. Shodno tome, kreirati određene akcije i korektivne planove. Takođe koristiti postojeći informacioni sistem za generisanje podataka o prolaznosti studenata na cijelom Univerzitetu

Kriterij 5. Ljudski resursi

Utvrđeno stanje

Univerzitet i članice redovno analiziraju broj i strukturu kvalificiranog nastavnog osoblja. Sve članice dostavljaju plan pokrivenosti nastave koji se raspravlja na nadležnim organima. Broj i struktura nastavnog osoblja na fakultetima Univerziteta prikazani su tabelarno i dostavljeni Komisiji u dokumentima uz Izvještaj o samoevaluaciji.

U nedostatku vlastitog nastavnog akademskog osoblja, angažuju se spoljni saradnici.

Kako opstanak i razvoj Univerziteta ovisi o kvalitetnom nastavnom i istraživačkom kadru, ohrabruje činjenica o napredovanju mlađeg akademskog osoblja, koje stiče nastavnička zvanja. Nažalost, zbog kompleksne i izuzetno teške finansijske situacije na Univerzitetu veliki izazov u narednom periodu predstavljat će prvenstveno zadržavanje, a potom i potrebna podrška u istraživanju i usavršavanju mlađeg nastavnog i istraživačkog kadra.

Vlastitim kapacitetima Univerzitet je pokrenuo studijski program Trećeg ciklusa - Politehnika u čiju su implementaciju, pored organa Univerziteta, uključeni Fakultet informacijskih tehnologija, Mašinski fakultet i Građevinski fakultet.

Univerzitet je izdao publikaciju pod nazivom Bibliografija doktorskih disertacija i magistarskih radova Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru: 2000–2009. u kojoj je prezentiran njegov naučnoistraživački rad i koja se redovno prati i dopunjuje. Publikacija Bibliografija monografskih publikacija Univerziteta 2000-2010. je izdata prilikom obilježavanja 35 godina postojanja Univerziteta. Univerzitetska Biblioteka na web stranici objavljuje Bilten prinova monografskih publikacija i Bilten prinova doktorskih disertacija i magistarskih radova.

Univerzitet ima usvojenu proceduru za izbor i napredovanje nastavnog osoblja. Utvrđena je unaprijed, javno je dostupna, usklađena je s važećim zakonskim propisima i objavljena u

"Pravilniku o minimalnim uslovima u postupku izbora u nastavna i saradnička zvanja na Univerzitetu Džemal Bijedić u Mostaru".

Poslove iz djelokruga kadrovske službe za Univerzitet i pet fakulteta-članica (Agromediterranski fakultet, Građevinski fakultet, Mašinski fakultet, Fakultet humanističkih nauka i Fakultet informacijskih tehnologija), uz ostale poslove utvrđene važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i zadataka u Sekretarijatu Univerziteta, obavlja jedna zaposlenica Univerziteta, koja je Rukovodilac službe pravnih i općih poslova. Ove poslove, do finalne integracije Univerziteta, na Pravnom fakultetu i Nastavničkom fakultetu obavljaju sekretari fakulteta, a na Ekonomskom fakultetu referent za pravne, kadrovske i nastavne poslove.

Bazu ljudskih resursa vodi referent teleinformatičkih poslova

Periodično se evaluira rad neakadenskog osoblja od strane studenata. Također je predviđena mogućnost da neakademsko osoblje ocijeni vlastiti rad i zadovoljstvo poslom. Opis poslova neakadenskog (administrativnog i tehničkog) osoblja utvrđen je u važećem Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta na Univerzitetu.

Evidentan je i nedostatak potrebnog administrativnog osoblja za šta je takođe potrebna podrška osnivača u osiguranju finansijske stabilnosti Univerziteta.

U SWOT analizi Univerzitet je kao interni ograničavajući faktor naveo motivaciju osoblja za rad. Komisija se prilikom posjete uvjerila u suprotno. Osoblje je iskazalo entuzijizam, profesionalnost i spremnost na kompromise, što itekako predstavlja snagu Univerziteta.

Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija

Na osnovu navedenog, Komisija je zaključila da Univerzitet **znatno ispunjava Kriterij 5.** Ljudski resursi.

Preporuke

Uočeni su i prepoznati napori koje Univerzitet ulaže u razvoj i stimulaciju nastavnog i drugog kadra kroz interne akte, projekte, itd., u uslovima izuzetno teškog finansijskog stanja u kojem se nalazi već duži period. Komisija ohrabruje Univerzitet da i dalje nastavi sa ovom praksom koja predstavlja dobar put u uslovima u kojima se Univerzitet nalazi, te da učini sve da započne dijalog sa osnivačem u cilju da i vladajuće strukture preuzmu dio odgovornosti.

Sa predstavnicima resornog Ministarstva i Osnivačem raditi na iznalaženju načina sukcesivnog prijema nedostajućih kadrova u radni odnos s punim radnim vremenom.

Univerzitet, što je i prethodno naglašeno, treba da nastavi sa dobrom praksom uspostave programa Trećeg ciklusa studija, uz prethodno istraživanje potencijala i resursa za njihovo izvođenje, kao i tržišta rada za svršene studente. S tim u vezi pokušati kroz istraživačke projekte, ali i uz adekvatnu podršku Osnivača, privući odabrane istraživače na Univerzitet koji će zajedno sa domaćim kadrom predstavljati nukleus budućih jakih istraživačkih centara iz različitih oblasti.

Potrebno je izraditi pravilnik na nivou Univerziteta o usavršavanju kadrova.

Centar za cjeloživotno učenje treba kadrovski ojačati i na način da preuzme svoju ulogu u procesu usavršavanja kako osoblja Univerziteta tako i vanjskih korisnika.

Organizovati redovne periodične obuke (u toku jedne ili dvije godine) nastavnog kadra u metodici, didaktici i pedagogiji predavanja. Za ovu aktivnost smatramo da postoje vlastiti kadrovi koji se mogu iskoristiti za napredovanje Univerziteta u ovom segmentu.

Kriterij 6. Kvalitet fizičkih resursa

Utvrđeno stanje

Svaki fakultet, izuzev Fakulteta humanističkih nauka za koji postoji sva potrebna dokumentacija, smješten je u novom funkcionalnom objektu sa pratećim sadržajima za realizaciju nastavnog, ali i naučno-istraživačkog procesa.

Iz dostavljenih dokumenata i nakon posjete, jasno je da se najveći nedostaci u smislu prostornih kapaciteta odnose na biblioteku i studentski standard. Univerzitet je pitanje studentskog standarda riješio potpisivanjem ugovora sa Studentskim hotelom Mostar. Postoje projekti izgradnje zgrade vlastitog studentskog doma Univerziteta (i ostalih pratećih sadržaja studentskog standarda) kao i plan izgradnje zgrade biblioteke.

Univerzitet posjeduje adekvatnu informatičku opremu koja osigurava kvalitetno izvođenje nastave.

U okviru kampusa Univerziteta studenti imaju pristup širokopojasnoj bežičnoj internet-konekciji na vlastite uređaje koji podržavaju ovaj standard.

Biblioteka raspolaže velikim brojem aktuelnih naslova i udžbeničke literature, međutim najveći problem je nedovoljan broj primjeraka te su studenti ograničeni na korištenje istih u čitaonici koja je po broju mjesta relativno mala i skućena. Studenti na većini fakulteta i u studentskom hotelu imaju adekvatan čitaonički prostor.

Komisija je, prilikom posjetama fakultetima, imala priliku vidjeti različite laboratorije koje se koriste u nastavi i za istraživački rad. Laboratorije su dobro opremljene, moderne i funkcionalne.

Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija

Na osnovu navedenog, Komisija je zaključila da Univerzitet **znatno ispunjava Kriterij 6.** Kvalitet fizičkih resursa.

Preporuke

Iako finansije nisu nigdje posebno izdvojene, neadekvatan sistem finansiranja se itekako osjeti prilikom analize određenih elemenata skoro svakog kriterija. Ovdje je možda i najviše vidljiv u smislu da je sistem finansiranja Univerziteta takav da ne dopušta bilo kakva ulaganja u kvalitet

fizičkih resursa, ali i nastavni kadar, njihovu stimulaciju, itd. Odnos nadležnih vlasti prema Univerzitetu odražava se i kroz potpuno neprimjeren i neadekvatan sistem finansiranja. Komsija apeluje na vlasti u Hercegovačko-neretvanskom kantonu da u saradnji sa predstavnicima Univerziteta i svih zainteresiranih strana iznađe modul adekvatnog finansiranja ove visokoškolske ustanove, te joj obezbijede barem neki vid finansijske stabilnosti. Mišljenja smo da menadžment visokoškolske ustanove treba biti uporan u svojim namjerama i da se po svaku cijenu izbori za dignitet Univerziteta i njegovih zaposlenika. Univerzitet se ne može niti smije finansirati iz granta koji direktno ovisi o stepenu punjena budžeta i povećanjima raznih naknada isl. budžetskim korisnicima. Menadžment treba da, zajedno sa predstavnicima struktura vlasti i osnivača, iznađe način kako Univerzitet ne bi bio pod izložen udaru neadekvatnog sistema finansiranja i punjenju – pražnjenju budžeta.

Sistem finansiranja evidentno jeste problem, ali Komisija je ostala pozitivno iznenađena pristupom menadžmenta problematici ulaganja u opremu i infrastrukturu. Menadžment Univerziteta i fakulteta ulaže velike napore da obezbijedi dio potrebnih sredstava za nesmetan rad i razvoj. S tim u vezi, nastaviti procese aplikacije za različite projekte u cilju obezbjeđenje sredstava za dalje opremanje objekata iz trećih izvora.

Postojeću opremu i laboratorije koristiti u komercijalne svrhe, čime bi se mogla obezbijediti dodatna finansijska sredstva za njihovo osavremenjivanje, unaprjeđenje i dalji razvoj.

Osavremeniti resurse biblioteka na način da se više pažnje posveti online bazama podataka u narednom periodu.

U skladu sa mogućnostima, potrebno je povećati broj kompjutera u čitaoničkim prostorijama. Prilagođavati infrastrukturu za studente s posebnim potrebama, osnovati ured/tijelo za studente sa posebnim potrebama kako bi se što bolje i efikasnije rješavali njihove potrebe i problemi.

Kriterij 7. Informacioni sistemi

Utvrđeno stanje

Univerzitet ima jedinstvenu računarsku mrežu, koja povezuje 16 univerzitetskih objekata. Većina objekata je povezana optičkim kablovima brzinom od 1Gbps, izuzev jednog objekta koji je povezan wireless tehnologijom. Svi objekti posjeduju čvorište za povezivanje i opremljeni su upravljivim optičkim switch-evima. Centralno univerzitetsko čvorište je opremljeno opremom za povezivanje navedenih objekata i povezivanje na Internet. Za povezivanje Univerziteta na Internet koriste se iznajmljeni optička link od 50 Mbps, komercijalnog prividera BH Telecom. Platforma, kapacitet i brzina protoka informacija su veoma dobri kada je u pitanju informacioni sistem.

Unutar informacionog sistema, između ostalog, postoje i: serveri (mail serveri, web serveri), baze podataka (baza ljudskih resursa, baza studentske službe, baza projekata), itd.

Postoje planovi razvoja informacionog sistema u narednom periodu. U toku su pripreme za migraciju mail servera sa fizičkih na virtualne, čime će se omogućiti bolja iskorištenost memorije, diskova i procesorske moći servera.

Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija

Na osnovu navedenog, Komisija je zaključila da Univerzitet **potpuno ispunjava Kriterij 7.** Informacioni sistemi.

Preporuke

Sagledati mogućnosti potpunijeg iskorištenja postojećeg informacionog sistema kod praćenja i analiza raznih indikatora uspješnosti studiranja, odnosno da se koristi kao alat za formiranje strateških odluka menadžmenta Univerziteta.

Nastaviti rad na unaprijeđenju postojećeg internog informatičkog sistema za upravljanje nastavnim i ostalim aktivnostima na Univerzitetu, te sa stalnom modernizacijom i održavanjem visoke pozicije kada je u pitanju opremljenost novim i modernim tehnološkim alatima i uređajima.

Iznaći način da se stavi u funkciju mail server sa domenom @student.unmo.ba

Uključiti studente (posebno FIT-a) u razvoj/održavanje informacionih sistema, radi održivog razvoja, praktičnog rada studenata te na prigodan način stimulisati studente za obavljanje navedenog (kroz ECTS bodove, stipendije i slično).

Kriterij 8. Prezentacija informacija za javnost

Utvrđeno stanje

Web stranica Univerziteta postoji na engleskom jeziku, ali svi sadržaji na bosanskom jeziku još nisu prevedeni.

Generalni sekretar Univerziteta odgovorna je osoba za sadržaj stranice, objektivnost, ažurnost i tačnost podataka, te sadržaj stranice.

Univerzitet svake godine otvara svoja vrata svojim budućim studentima, učenicima srednjih škola iz cijele BiH i regije i organizira "Open day".

Univerzitet i fakulteti članice nastoje održavati komunikaciju sa bivšim studentima.

Senat Univerziteta donio je Odluku o mjerama za povećanje vidljivosti i prisutnosti Univerziteta i njegovih organizacionih jedinica na internetu.

Univerzitet jedinstvenom i zajedničkom politikom nastoji ojačati svoj marketinški pristup kako na domaćem, tako i u uslovima mobilnosti studenata, na međunarodnom planu.

Organizaciona i podorganizaciona jedinica Univerziteta je odgovorna za tačnost i ažurnost informacija objavljenih na svojoj web prezentaciji. Univerzitet je odgovoran za obezbjeđenje uslova privatnosti određenih servisa unutar domena.

Vodič za studente dostupan je u printanom i elektronskom obliku. U vodiču su opisani fakulteti, studijski programi i servisi na Univerzitetu na bosanskom i engleskom jeziku.

Fakulteti na početku svake akademske godine izrađuju informacijski paket koji je koristan za buduće studente koji sadržava sve relevantne podatke o studijskim programima, uključujući nastavni plan i nastavni program s brojem ECTS-kredita za svaki predmet ili modul. Univerzitet osmišljava zajedničku medijsku kampanju umjerenu ka promociji prema potencijalnim studentima i svim zainteresiranim stranama.

Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija

Na osnovu navedenog, Komisija je zaključila da Univerzitet **znatno ispunjava Kriterij 8**. Prezentacija informacija za javnost.

Preporuke

Doraditi web stranicu na engleskom jeziku i redovno je ažurirati. Koristiti sajt i kao platformu za učenje.

Uočen je pad broja studenata u prethodnom periodu i to treba biti prepoznato kao opasnost za Univerzitet. Plan atrakcije studenata je potrebno konstantno unaprjeđivati.

Komisija cijeni dobrim pristup i napore koje Univerzitet ulaže u povećanje vidljivosti, te smatra da je potrebno nastaviti i dalje sa ovim tipom aktivnosti.

Revidirati postojeću strategiju komuniciranja s javnošću i implementirati je kroz strukture Univerziteta (bilo kroz službu ili uposlenika), evaluirati je periodično i konstantno unaprjeđivati. Potrebno je imenovati PR za donose sa javnošću. Angažirati studente na održavanju web stranice, slično kao i kod informacionih sistema.

Univerzitet bi trebao razmotriti mogućnost objavljivanja završnih radova na web stranici.

Komisija ohrabruje Univerzitet i fakultete da odlučnije nastave provođenje aktivnosti na uspostavljanju alumni centra/organizacije.

Kriterij 9. Međunarodna saradnja

Utvrđeno stanje

Međunarodna saradnja vrši se u skladu s misijom i vizijom Univerziteta. U skladu sa tim, Univerzitet je aktivni član 6 mreža visokoškolskih ustanova. U okviru Erasmus Mundus Akcije 2. Univerzitet je član četiri mreže. Univerzitet ima potpisane protokole Mevlana programa razmjena sa sedam visokoškolskih institucija u Turskoj. Univerzitet je član CEEPUS Network CIII mreže, te ima potpisane sporazume o saradnji sa preko 30 visokoškolskih ustanova iz cijelog svijeta. Iako je Univerzitet uključen u razne mreže i ima potpisane mnogobrojne ugovore o saradnji, mišljenja smo da se postojeći kapaciteti nisu iskoristili u mjeri u kojoj je to moguće, i krajnji rezultat svega navedenog može da bude mnogo bolji po Univerzitet.

Programe mobilnosti na nivou Univerziteta provode i administriraju Kancelarija za međunarodnu saradnju i studentske službe fakulteta u saradnji sa Kancelarijom za osiguranje kvaliteta i službom za pravne, kadrovske i opšte poslove Univerziteta. Mobilnost u okviru međunarodnih programa o mobilnosti dostupnih Bosni i Hercegovini se odvija prema zakonitostima u skladu sa procedurama konkretnih programa (ERASMUS, CEEPUS, PEOPLE, MEVLANA itd.). Procedure su jasne, transparentne i javno dostupne na službenoj stranici Univerziteta. Komisija cijeni promotivne aktivnosti Kancelarije za međunarodnu saradnju. Međutim, nakon razgovora sa studentima Komisija smatra da je neophodna jača kampanja u cilju bolje promocije programa međunarodne mobilnosti i aktivnosti Kancelarije za međunarodnu saradnju uopće.

Značajan segment rada Kancelarije za međunarodnu saradnju predstavlja rad studenta asistenata.

Ocjena stepena ispunjenosti Kriterija

Na osnovu navedenog, Komisija je zaključila da Univerzitet **znatno ispunjava Kriterij 9.** Međunarodna saradnja.

Preporuke

Komisija smatra dobrom praksom napore menadžmenta Univerziteta i Kancelarije za međunarodnu saradnju koji se konstantno ulažu u cilju širenja i intenziviranja međunarodne saradnje, mobilnosti i internacionalizacije te smatramo da ovu praksu treba nastaviti i dalje.

U bližoj prošlosti je Univerzitet u nekoliko navrata organizovao edukaciju osoblja za pisanje međunarodnih i drugih projekata što smatramo dobrim, i preporučujemo Univerzitetu da planski nastavi i dalje sa ovom praksom.

Snažnije promovirati aktivnosti usmjerene ka studentima i osoblju Univerziteta, te u tom cilju kadrovski ojačati kancelariju za međunarodnu saradnju U sve studijske programe, u skladu sa mogućnostima, uvoditi stručni engleski jezik.

Zaključak i mišljenje Komisije o ispunjenosti Kriterija za akreditaciju

Tokom posjete Komisije Univerzitetu i odmah nakon (u pripremi ovog Izvještaja) članovi Komisije su interno raspravljali o zatečenom stanju i argumentovali usklađenost Univerziteta sa Odlukom o kriterijima za akreditaciju visokoškolskih ustanova u BiH. Komisija je postigla potpuni konsenzus po svakom pitanju.

Po okončanoj posjeti sekretar je zajedno sa predsjednicom Komisije pripremila prijedlog Izvještaja i dostavila ga svim članovima Komisije na dalju raspravu, pojašnjavanje i usaglašavanje.

Finalna verzija Izvještaja je bazirana na Izvještaju o samoevaluaciji Univerziteta, dodatnim dokumentima dostavljenim prije i tokom posjete Komisije Univerzitetu i informacijama dobivenim na sastancima tokom posjete Univerzitetu.

Finalnu verziju Izvještaja dostavljamo u skladu sa Pravilnikom o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa u Hercegovačko-neretvanskom kantonu. Po proceduri definisanoj u istom dokumentu ćemo usaglašavati i eventualne komentare Univerziteta na tekst finalnog Izvještaja.

Nakon uvida u kompletnu dostavljenu dokumentaciju, posjete Univerzitetu i analiziranje svih dokumenata, procedura i načina funkcionisanja Univerziteta, utvrđen je nivo ispunjenosti zahtjeva standarda i kriterija prikazan u tabeli ispod:

Naziv kriterija	Nivo ispunjenosti kriterija
Kriterij 1. Razvoj i strategija visokoškolske ustanove	Znatno ispunjen
Kriterij 2. Upravljanje, unutarnje osiguranje kvaliteta i kultura kvaliteta	Potpuno ispunjen
Kriterij 3. Procedure za osiguranje kvaliteta studijskih programa	Potpuno ispunjen
Kriterij 4. Procedure za ocjenjivanje studenata	Potpuno ispunjen
Kriterij 5. Ljudski resursi	Znatno ispunjen
Kriterij 6. Kvalitet fizičkih resursa	Znatno ispunjen
Kriterij 7. Informacioni sistemi	Potpuno ispunjen
Kriterij 8. Prezentacija informacija za javnost	Znatno ispunjen
Kriterij 9. Međunarodna saradnja	Znatno ispunjen

Na osnovu toga što je svaki kriterij za akreditaciju viokoškolskih ustanova ocijenjen kao potpuno ili znatno ispunjen, Komisija je utvrdila da Univerzitet ispunjava uvjete za PUNU AKREDITACIJU te daje **MIŠLJENJE – akreditirati Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru.**

Članovi komisije:

Predstavnik akademske zajednice u Bosni i Hercegovini, predsjednik

.....

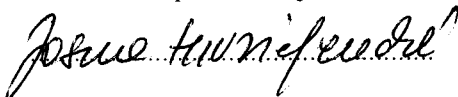
Prof. dr. Rejhana Dervišević

Predstavnik akademske zajednice u Bosni i Hercegovini, član

.....

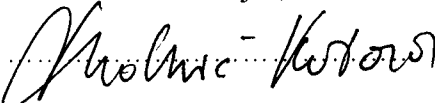
Prof. dr. Dejan Bokonjić

Predstavnik privrede i prakse u Bosni i Hercegovini, član

.....

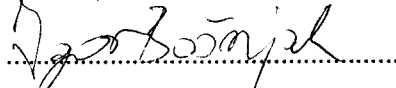
Doc. dr. Jasna Hivziefendić

Međunarodni stručnjak, član

.....

Prof. dr. Marinka Drobnič-Košorok

Student, član

.....

Igor Bošnjak